

Gemeente van Jezus Christus,

Vandaag is het de eerste zondag van Advent, de eerste dag van het nieuwe jaar in de kerk. Advent is de tijd van diepe tonen, en een licht geluid. We noemen de duisternis en we steken een licht aan. Advent is de tijd voor Kerst, dan is er ook drukte en haast, want er moet van alles af nog voor de Kerst, maar de kerk is vandaag al begonnen met de Advent, tijd van aandacht, tijd van inkeer.

Advent heeft het moeilijk in onze tijd. Aandacht en inkeer komen in verdrukking, door alles wat we moeten doen, het krijgt geen ruimte. Advent heeft het moeilijk, je loopt er zo aan voorbij, zoals aan de vijgeboom, die is er vroeg bij, dat is best bijzonder, maar dat doet hij elk jaar, hij maakt geen lawaai, hij valt niet op. Al moet wel gezegd worden dat velen van ons tegenwoordig wel stilstaan bij het vroeg uitlopen van bomen, te vroeg, ten teken van een bedreigd klimaat.

De vijgeboom lijkt ook binnen de Evangelie-lezing van vandaag kansloos. Een groter contrast kan er ook niet zijn tussen zoiets stils en verfijnds als het zacht worden van de twijgen, het eerste blad dat uitloopt, en de overweldigende, vreeswekkende, kosmische beelden. De zon wordt duisternis, de maan dooft, de sterren vallen naar beneden, de hemel wordt door elkaar geschud,

Deze beeldtaal heeft de evangelist Marcus niet van zichzelf. We horen er Israëls profeten in, Jesaja, Joël, Zacharia, en Daniël in het bijzonder waar het gaat om de komst van de Mensenzoon. Allen spreken zij in tijden van geweld, oorlog, deportatie. Ze beschrijven de dagen waarin zij leven en de dagen die komen in de meest heftige termen, ze benoemen de duisternis voluit. Zoals dat ook in dit hoofdstuk 13 van Marcus gebeurt, in het voorafgaande van onze lezing vandaag is de verwoesting van de tempel benoemd en de tijd beschreven: met oorlogen, natuurrampen, ontredde van mensen, verdeeldheid en net zoals we dat nu ook meemaken, met heel veel misleiding, propaganda, manipulatie, desinformatie. Met de term 'verdrukking' wordt in onze lezing deze beschrijving van de tijd samengevat, en dan begint onze lezing, met nadruk, ná de verdrukking, met opnieuw, toch behoorlijk heftige beelden. Je zou bijna zeggen: moet dat nou.

Maar laten we goed lezen. Want dit is anders. De lichten van de hemel die nergens meer zijn in het licht van de verschijning van die dag, de hemel die op z'n grondvesten staat de schudden, dat zijn de beelden die de profeten ons ook aanreiken, maar dan om aan te duiden dat we na het geweld van onze tijd, iets radicaal kwalitatief anders te

verwachten hebben. Maar dan nog, overweldigend, en ook niet bepaald geruststellend, is dit grote, grootse, hemelse visioen.

Dan komt de vijgeboom ons te hulp. Tegenover dat grootse is hij er, in de fijnheid en de stilheid van wat zich in zijn twijgen afspeelt. Hij spreekt niet, hij is er.

De vijgeboom doet iets wat eigenlijk niet kan, hij vormt al knoppen nog voor de winter begint, hij loopt al uit nog voor het voorjaar is.

De vijgeboom lijkt een beetje op de brandende doornstruik waar we vorige week van hoorden. In die doornstruik gebeurt ook iets dat niet kan, en dat trekt de aandacht van Mozes. De vijgeboom doet ook iets opmerkelijks, hij is er heel vroeg bij, het is nog winter en hij doet alsof het voorjaar is. Het verschil met de doornstruik is dat die er wel voor zorgt dat hij aandacht krijgt. Maar de vijgeboom staat daar in stilte, hij doet elk jaar z'n wonderlijke kunstje, wie kijkt daar nou nog van op, wie staat daar nou nog bij stil. Jezus stond bij hem stil. Jezus zag hem en zag in zijn twijgen die zacht worden in de winter en blad dat uitloopt nog voor het voorjaar is, een gelijkenis. Van wat komt en al gekomen is. Advent.

De naam van deze tijd van het jaar is 'komst'. Dat is nogal een wijd begrip. In de kerk is het de tijd voor Kerst, bij de profeten van Israel is het de komst van dat radicaal andere, de dag des Heren, de dag van het bijeenroepen van Israel, en van alle volken, die zoals de visionaire profeet Daniel beschrijft, de hemelse verschijning van de mensenzoon zullen zien. De Marcuslezing van vandaag leunt sterk op die profetische teksten.

Advent is er ook in de lezing van de Filippenzen brief, daar gaat het over de komst van de dag van Christus, wederkomst zoals dat vanouds wordt genoemd.

Paulus, de brieveschrijver, kijkt er naar uit, naar die komst, en, nog veel meer dan dat, hij leeft er vanuit. Want Paulus heeft nooit een andere Jezus gekend dan die van het overweldigende licht dat hem overviel op weg naar Damascus. Licht waarbij het daglicht verbleekte, nergens meer was, duisternis werd alsof het nacht werd. Paulus zag niks meer. Zon en maan en sterren, hun licht is nergens meer in het licht van de verschijning van Christus.

Maar hoe kun je je daar iets bij voorstellen. Enerzijds is er het overweldigende van het hemelse christus komst visioen, dat allen zullen zien, en anderzijds het steeds weer genoemde: je weet het niet, je weet niet wanneer en hoe. Als er zoiets als geloven bestaat dan is het dus dit: je weet het niet.

En opnieuw komt een kleine gelijkenis ons te hulp. De tijd die komt heb je niet in handen, maar wat we wel kunnen is aandacht geven aan wat aan onze handen is toevertrouwd.

Het waken dat aan de knechten en de deurwachter van het huis toe wordt toevertrouwd, de zorg voor het huis, de planten, de dieren, de mensen die er wonen, de taken van de dag en van de nacht, in die rustige doorgaande aandacht lijken de knechten op de benedictijnse aandacht zoals Wil Derkse beschrijft, in zijn boek 'een levensregel voor beginners'. In het huis, de gemeenschap waar de kloosterlingen wonen, ademen alle dingen de weerschijn van de aandacht die aan hen wordt besteed. De dingen lichten op, onder die zorg, maar er is meer, ook met degenen die deze zorg geven gebeurt iets, ze lichten zelf ook op.

De benedictijnen lijken op die knechten en ze geven weer waar Paulus van schrijft in die lichte heldere Filippenzenbrief. Geschreven in de gevangenis, is deze brief lichter dan welke andere ook. 'Verblijdt u in de Heer te alle tijd' schrijft deze mens in boeien. Bij Paulus maakt de vijgeboom een kans. Ook Paulus roept op tot aandachtigheid, stil staan, ruimte maken. Om te groeien in inzicht, en dan komt er zo'n wondermooi woord dat je bijna nooit ziet in het NT. Het is zoiets als fijngevoeligheid, je zintuigen die steeds fijner worden omdat je steeds weer die afstemming zoekt op wat er werkelijk toe doet. Met waken wordt nooit bedoeld alsmaar wakker blijven, alsmaar doorgaan, niet kunnen stoppen. Een kwaal in onze tijd is het chronisch slaapgebrek. Nog vroeger op om de file voor te zijn, te laat gaan slapen omdat het niet lukt om uit te zetten wat je aandacht vasthoudt.

Wie zich toelegt op dit waken gaat juist wél slapen, maakt juist wel ruimte in het hoofd, legt juist wel in de avond het werk op tijd neer, omdat dit waken gaat over de afstemming niet zozeer op wat wij doen maar op wat aan ons gedaan wordt.

Er wordt aan ons gewerkt. Als er iemand is die daarvan weet is het Paulus. Hij heeft Jezus van Nazareth nooit in eigen persoon ontmoet, hij kent alleen de opgestane Christus. Terwijl Paulus werkte en woedde om het nieuwe onkruid met wortel en tak uit te roeien, werd hij in zijn werk onderbroken, door die Ene die hem liet weten: niet jij werkt, maar Ik.

Wanneer Paulus spreekt van genade bedoelt hij dat. Er wordt aan ons gewerkt. En als hij spreekt van aandachtig zijn bedoelt hij dat: afstemmen op wat gedaan wordt, op wat komend is. Kennis en fijngevoeligheid zijn bij hem voeling krijgen met de ruimte om ons heen. Niet jij bent blad vullend, maar Hij.

Die fijngevoeligheid gaat ook iets doen met de ruimte in jezelf. Er komt ruimte in je binnenste, en het wordt ruimer om ons heen. Paulus geeft aan dat onze binnenste ruimte mee wordt opgenomen, in die ruimte van Christus die ons ziet en omgeeft. Advent, tijd van aandacht en inkeer. Er is vandaag al veel licht te zien, dat woordje 'plotseling', in de Evangelielezing, bij de komst van de Heer, dat horen we bijna nooit in het Nieuwe Testament, maar we horen het bij Paulus, op weg naar Damascus zoals hij zelf vertelt, over die ervaring, met dat licht van die radicale andere kwaliteit, dat licht dat plotseling over hem heen viel, van Hem die komt en gekomen is.

En we het horen het in de Kerstnacht als plotseling de hemel vol licht is.

Advent. Tijd van donkere tonen en een licht geluid. Met aandacht steken we één voor één de kaarsen aan.

Amen